

NOTA INTERNACIONAL CIDOB

El món el 2024: deu temes que marcaran l'agenda internacional

- La Nota Internacional **El Món el 2024** és un exercici de reflexió prospectiva de l'equip investigador del **CIDOB** (Barcelona Centre for International Affairs), que posa el focus en deu temes que marcaran l'agenda global el 2024.
- L'informe també destaca cinc conflictes a seguir de prop el 2024 –**Ucraïna, Orient Mitjà, Taiwan, el Sahel i Veneçuela**–, i inclou una agenda amb **75 dates per marcar al calendari**, entre les quals hi ha eleccions, cimeres internacionals i altres efemèrides d'interès.

2024 serà un any d'urnes i armes. Les **eleccions celebrades a més de 70 països** –que actuaran com un test d'estrès per al sistema democràtic– i l'impacte de la **multiplicitat de conflictes que alimenta la inestabilitat global** definiran un món en plena transició de poder amb retrocessos humanitaris i de drets fonamentals. S'accentua l'**erosió de les normes internacionals vigents i augmenta la imprevisibilitat**. 2024 comença totalment obert, marcat per un món cada cop més divers i (des)ordenat, definit per aliances i interessos canviants en qüestions com la competició geopolítica, les transicions verda i digital o la seguretat internacional. Arrenca un any en què estarem pendents del **resultat de les urnes**, així com dels **límits de la impunitat** amb què actuen, cada vegada més desacomplexadament, les armes.

1. Més conflictivitat, més impunitat. 2023 ha estat un dels anys més conflictius al món des de la fi de la Segona Guerra Mundial. **En només dotze mesos, la violència política ha augmentat un 27%**. La guerra a Gaza ha marcat el final del 2023, amb més de 18.000 víctimes mortals comptabilitzades fins al moment, amb les advertències per part de Nacions Unides del risc de col·lapse humanitari i de genocidi de la població palestina atrapada a la Franja, així com amb el pols entre el primer ministre Benjamin Netanyahu i el secretari general de l'ONU, António Guterres, per intentar aconseguir un alto el foc. En aquesta crisi continuada de l'ordre liberal i en plena discussió sobre la validesa del dret internacional, **Israel ha assestat un cop profund a la credibilitat de Nacions Unides**.

2023 ha estat un any violent. S'estima que 1 de cada 6 persones al món ha estat exposada a un conflicte en els darrers dotze mesos. La sensació d'impunitat i de menyspreu per la legislació internacional s'ha agreujat. No només a Gaza. L'enquistament de la guerra a Ucraïna; l'expulsió de la població d'origen armeni de Nagorno Karabaj; o la successió de cops d'estats viscuts en sis països africans en els últims 36 mesos en són bona prova d'aquest moment de «desregulació de l'ús de la força», que s'ha anat forjant durant anys d'erosió de les normes internacionals.

2. La democràcia, a examen. Més de 4.000 milions de persones estan cridades a les urnes a 76 països, gairebé el 51% de la població mundial. Mentre la majoria de la ciutadania d'aquests països votarà en democràcies plenes o amb imperfeccions, **un de cada quatre votants participarà en comicis en règims híbrids i/o autoritaris (22 de 76)**. Països com Rússia, Tunísia, Algèria, Bielorússia, Ruanda o l'Iran, instrumentalitzaran aquests processos electorals per intentar enfortir els lideratges en el poder i guanyar legitimitat davant dels seus ciutadans, mentre que gairebé l'altra meitat de l'electorat exercirà el seu dret a vot a països que, en els darrers anys, han mostrat una erosió democràtica o temptacions il·liberals, com als Estats Units o l'Índia. L'intens cicle electoral del 2024 serà decisiu per saber si es consolida la contestació, la fragmentació i l'auge de l'extremisme polític que han transformat les democràcies a nivell global, o bé si el sistema resisteix.

EUA. Sota l'ombra allargada de Trump. El major desafiament en aquesta cursa electoral és, probablement, la presència de Donald Trump, no només perquè el seu futur immediat està en mans dels tribunals, sinó també perquè, si la seva candidatura arribés a materialitzar-se, significaria que el Partit Republicà hauria decidit entregar el seu futur a l'home que va intentar revertir els resultats electorals de fa quatre anys i que el mateix comitè del Congrés, que va investigar la presa del Capitoli el gener del 2020, va acusar d'«insurrecció». Un **retorn de Donald Trump a la Casa Blanca** modificaria per complet la posició de Washington en qüestions com el subministrament d'armament a Ucraïna, el suport a Israel o la confrontació amb Rússia o la Xina.

Unió Europea, cap a una dretanització de la Unió? També el futur de la Unió Europea, que afronta aquest hivern amb dues guerres al seu veïnat, es decidirà a les urnes. **A més de les eleccions al Parlament Europeu, que se celebraran entre el 6 i el 9 de juny del 2024, 12 estats membres també tenen comicis.** Les eleccions generals a Bèlgica, Portugal o Àustria seran un bon termòmetre per mesurar la força de l'extrema dreta, que aspira a sortir reforçada de les eleccions a l'Eurocambra.

Per primera vegada des de la democratització de **Taiwan**, tres candidats competeixen per la presidència després del fracàs de l'oposició per establir un front comú: l'actual vicepresident, Lai Ching-te del governant Partit Democràtic Progressista; Hou You-yi del Kuomintang; i Ko Wen-je, exalcalde de Taipei i líder del Partit Popular Taiwanès. El resultat d'aquestes eleccions marcarà el curs de la política de Taiwan respecte a la Xina, en un moment de creixents tensions entre Taipei i Beijing. A l'**Índia**, Narendra Modi aspira al seu tercer mandat per culminar el seu projecte nacionalista hindú davant una oposició més unida que mai. Pel que fa a Ucraïna, tot i que segons la seva Constitució hauria de celebrar eleccions el març del 2024, és molt probable que Volodímir Zelenski ajorni aquests comicis fins després de la guerra. **Rússia**, en canvi, sí que acudirà a les urnes el 17 de març de 2024, unes eleccions a les quals Vladimir Putin es presenta a la reelecció i el resultat de la qual alberga pocs dubtes. A l'**Àfrica**, s'hi celebraran **16 eleccions**, entre elles a Sud-àfrica, on 30 anys després de la fi de l'*apartheid* el Congrés Nacional Africà (ANC), en el poder des de les primeres eleccions lliures i generals del 1994, aspira a revalidar el mandat, tot i que el principal partit opositor, l'Aliança Democràtica, podria donar una sorpresa. A **Mèxic**, les presidencials de juny del 2024 escolliran, per primera vegada en la seva història, una dona com a presidenta del país: Claudia Sheinbaum versus Xóchitl Gálvez. Finalment, està per veure quin grau de participació podrà tenir l'oposició veneçolana en les **eleccions presidencials pactades per Nicolás Maduro** per a la segona meitat de l'any.

3. De la saturació informativa a la desconexió social. Ens trobem davant d'unes societats cada vegada més cansades; aclaparades per la saturació de continguts, i exhaustes per la velocitat dels canvis que han de digerir. La incertesa política i electoral, així com la multiplicitat de conflictes que marcaran el 2024 alimentaran encara més el **desfasament entre societat, institucions i partits polítics**. Els canvis demogràfics relacionats amb l'ús de la tecnologia i el context de volatilitat permanent també s'han traduït en una menor fidelització del vot, la qual cosa ha contribuït a la crisi dels partits tradicionals. L'element identitari de pertinença a un partit ha mutat entre els més joves. La identificació es construeix des del posicionament en qüestions com el canvi climàtic, la immigració, el racisme, els drets de les dones o el col·lectiu LGTBI+. Per als joves, els partits polítics tradicionals han estat incapaços d'articular una forma de comunicació directa, augmentant la sensació de desconexió entre societat, polítics i institucions.

Amb l'auge i la consolidació de la Intel·ligència Artificial (IA), la **desinformació** serà un dels reptes addicionals d'aquest *superany* electoral, ja que el seu ràpid progrés pot projectar una ombra encara més gran sobre la confiança en la informació i en els processos electorals. El perfeccionament dels *deepfakes*, la ràpida i senzilla creació d'imatges, textos, àudios o propaganda per IA, així com la creixent dependència de les xarxes socials per informar-se de la realitat, representen un caldo de cultiu per a la desinformació en un moment en què encara no existeix un control efectiu d'aquestes tecnologies.

4. Intel·ligència artificial: explosió i regulació. 2023 va ser l'any de la presentació en societat de **ChatGPT** que només dos mesos després del seu llançament ja comptava amb 100 milions d'usuaris. Però la revolució també comporta una nova consciència dels riscos, acceleració i transformació que suposa aquesta tecnologia. Per això, **2024 serà un any fonamental per a la regulació de la IA**. La més ambiciosa és la provinent de la **UE**, que està decidida a convertir-se en la primera regió del món que es dota d'**una llei integral per regular la intel·ligència artificial**. Però el debat de la governança va de la mà de la carrera geopolítica per liderar la innovació tecnològica i, a diferència de la UE, en el cas dels Estats Units i la Xina això significa, a més, el desenvolupament de la seva aplicació militar. La primera cimera mundial sobre seguretat de la IA, deixa sobre la taula la **«Declaració Bletchley»**, firmada per 28 països, que recull un compromís per abordar les principals amenaces de la IA i examinar els models d'IA d'empreses tecnològiques abans del seu llançament. El setembre del 2024, durant la Cimera del Futur organitzada per Nacions Unides, es presentarà el **Pacte Digital Mundial**.

5. Ressaca econòmica i sostenibilitat del deute. El 2024 seran més visibles les conseqüències econòmiques de la successió de crisis experimentades en els últims anys. El Fons Monetari Internacional (FMI) no espera que la inflació se situï en l'objectiu de la majoria de bancs centrals fins al 2025, cosa que augura tipus d'interès elevats durant un llarg període de temps, sobretot si es torna a tensionar el preu del petroli en un context d'elevada incertesa geopolítica. **La previsió de creixement del FMI per al 2024 és del 2,9%, una taxa molt similar a la del 2023 i inferior a les taxes de creixement pre-pandèmia.** També caldrà seguir de prop l'evolució d'una **Xina** que s'enfronta al seu **menor creixement econòmic en 35 anys**, exceptuant els anys de la COVID-19, llastat per una excessiva acumulació de deute i la seva dependència del sector immobiliari. Per la seva banda, els països emergents sentiran amb força la frenada xinesa, ja que molts d'ells es troben en una delicada situació fiscal que, en un context de ràpid tensionament de les condicions financeres i de fortlesa del dòlar, agreuja també la seva vulnerabilitat externa.

6. Sud(es) i Nord(s). El **Sud Global** es consolida com un actor clau en la contestació a l'Occident sota lògiques antiimperialistes o de doble raser. La imatge més simbòlica d'aquest moment d'expansió geopolítica la veurem l'**octubre del 2024**, quan els **BRICS** es reuneixin a Rússia per formalitzar la seva ampliació. Brasil, Rússia, l'Índia, la Xina i Sud-àfrica sumen al seu club a l'Àrab Saudita, Egipte, els Emirats Àrabs Units, Etiòpia i l'Iran. **Junts suposen el 46% de la població mundial, un 29% del PIB global, i inclouen dos dels tres majors productors de petroli del món.** D'aquesta manera, els BRICS guanyaran una veu encara més potent, tot i que també és possible que integrin més contradiccions internes i agendes pròpies.

7. Retrocés en matèria de compromisos internacionals. 2024 ha de demostrar si la comunitat internacional encara és capaç i vol consensuar respostes coordinades a problemes globals compartits, a través d'**òrgans de governança col·lectiva**. No serà fàcil. Som davant d'una acceleració de la **crisi ecològica**, d'un rècord de **migracions** i desplaçaments forçosos, així com d'una clara involució de l'agenda per a la **igualtat de gènere** (a aquest ritme, es necessitaran 131 anys per assolir la plena paritat). A Europa, la hiperactivitat regulatòria en qüestions climàtiques i industrials està augmentant la politització d'aquest tema, de la mà de forces de dreta radical, i avivant el malestar social en certs estats membres com Itàlia, els Països Baixos o Alemanya, que estan tractant de **limitar les ambicions de la UE en matèria climàtica**. També les polítiques migratòries europees han formalitzat un retrocés important. El **Pacte Europeu de Migració i Asil**, que està previst tirar endavant abans de les eleccions europees del 2024, **suposa una legitimació de les polítiques antiimmigració de la UE**. Aquest pacte permet retardar el registre dels sol·licitants d'asil, instaurar procediments d'asil fronterers de segona categoria i ampliar el temps de detenció en frontera.

8. Desbordament humanitari. Els governs donants i les agències humanitàries s'han de preparar per a un 2024 de grans necessitats d'assistència en múltiples regions. Les guerres i la violència **van impulsar el desplaçament forçat a escala mundial fins a una xifra rècord** estimada de 114 milions de persones a finals de setembre del 2023, segons l'ACNUR. **Els principals generadors** d'aquests desplaçaments forçats van ser la guerra a Ucraïna i els conflictes al Sudan, la República Democràtica del Congo i Myanmar; a més de la sequera, les inundacions i la inseguretat que assota Somàlia; així com una prolongada crisi humanitària a l'Afganistan. **Només en els primers sis mesos del 2023, es van presentar 1,6 milions de noves sol·licituds individuals d'asil a nivell mundial, la xifra més alta mai registrada.** Els experts també alerten del risc d'una **nova crisi de l'arròs** el 2024, com a conseqüència de la restricció en les exportacions que va imposar l'Índia per intentar contenir els efectes del descens de producció interna.

9. Securitització versus drets. El conflicte entre seguretat i drets fonamentals ha estat una constant el 2023, i la incertesa electoral dels pròxims mesos fomentarà, encara més, la temptació de les polítiques de control i mà dura. La **securitització dels moviments socials** també emergeix com una estratègia que seguirà guanyant pes el 2024. Cada vegada més, els governs democràtics estan extremant la pressió sobre els moviments de protesta: multes, prohibicions de la llibertat d'expressió o persecució judicial **estan empentint l'espai de la protesta civil**.

10. Desacoblament entre interessos i valors. La «**batalla de narratives**» que durant tant de temps es va utilitzar com a argument de la confrontació geopolítica entre democràcia i autoritarisme s'està quedant obsoleta. El món s'ha transformat en una «batalla d'ofertes» que configura tant l'opinió pública com l'acció dels governs. Creix la diversitat d'opcions i d'aliances. Les narratives fins fa poc hegemòniques o estan contestades o ja no serveixen per explicar la realitat. En aquesta «**multipolaritat desequilibrada**», amb potències mitjanes marcant agendes regionals, els grans actors tradicionals estan obligats a buscar el seu propi espai. La crisi de l'ordre liberal, aguditzada per la reacció internacional als últims conflictes, i l'erosió del multilateralisme –amb el desafiament explícit a Nacions Unides– alimenten encara més aquesta sensació de dispersió del poder global cap a una varietat de potències mitjanes dinàmiques, capaces d'ajudar a modelar l'entorn internacional en les pròximes dècades.

• **Consulta la Nota Internacional CIDOB “El Món el 2024” [aquí](#)**

Per a més informació:

Esther Masclans - Cristina Serrano

Premsa i comunicació. CIDOB

Tel. 93 302 64 95 / 626 391 141 (E. Masclans)

emasclans@cidob.org; cserrano@cidob.org